Vyvěšeno dne: 12. 11. 2026
Svěšeno dne: 26. 11. 2026

Miroslava Richterová

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Lenky Krupičkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Radima Kadlčáka v právní věci žalobce: **doc. RNDr. Vojtěch Petráček, CSc.**, bytem Hakenova 920/1, Praha 9, zastoupeného JUDr. Jakubem Lichnovským, MHA, advokátem, se sídlem 28. října 3346/91, Ostrava, proti žalovanému: **Prezident republiky**, se sídlem Hrad I., nádvoří 1, Praha 1, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **České vysoké učení technické v Praze**, se sídlem Jugoslávských partyzánů 1580/3, Praha 6, zastoupené JUDr. PhDr. Pavlem Uhlem, Ph.D., Ph.D., advokátem, se sídlem Kořenského 15, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 5. 2025, č. j. KPR 3399/2025, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 11. 2025, č. j. 10 A 99/2025 - 111,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Osoba zúčastněná na řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a rozsudek městského soudu

[1] Žalobce působil v pozici rektora osoby zúčastněné na řízení (dále jen „ČVUT“) již druhé čtyřleté funkční období, a to na základě jmenování prezidentem republiky dne 1. 2. 2022. Dne 21. 5. 2025 proběhlo 27. mimořádné zasedání Akademického senátu ČVUT (dále též „Senát“), na němž bylo hlasováno o návrhu na odvolání rektora. Senát jej odůvodnil zejména tím, že rektor není schopen dlouhodobě řídit hospodaření univerzity; opakovaně a často předkládá Senátu nedostatečně připravené dokumenty; po dobu delší než 1 rok nebyl schopen a ochoten vysvětlit

velmi vysoké náklady na právní a poradenské služby; není schopen zajistit transparentní procesy přípravy a realizace investiční výstavby; nereflektuje doporučení Rady pro vnitřní hodnocení ČVUT; přes opakované výtky Senátu nevyjednal za dobu delší než 1 rok kolektivní smlouvu a nevypsal po dobu 16 měsíců výběrové řízení na obsazení funkce kvestora. Senát na zasedání přijal usnesení 27-3, jímž navrhl žalovanému odvolat žalobce z funkce rektora. Následně žalobce informovala vrchní ředitelka sekce vysokého školství, vědy a výzkumu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále též „MŠMT“) dopisem ze dne 30. 5. 2025 o postoupení návrhu Senátu na odvolání rektora žalovanému, a to na základě § 10 odst. 2 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vysokých školách“). V dopise mu též umožnila uplatnit oficiální vyjádření k návrhu na jeho odvolání, se lhůtou do 2. 6. 2025. Žalobce zaslal své vyjádření dne 2. 6. 2025 jednak MŠMT, dále pak též přímo k rukám ministra školství, mládeže a tělovýchovy, předsedy vlády a žalovaného. Prezident rektora odvolal rozhodnutím ze dne 30. 5. 2025 s tím, že výkon funkce skončil ke dni doručení tohoto rozhodnutí, tj. dne 6. 6. 2025.

[2] Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“). Namítal v ní, že rozhodnutí bylo vydáno předtím, než došlo k jeho projednání vládou a je nepřezkoumatelné, neboť žalovaný nezdůvodnil, proč návrhu Senátu vyhověl. Dále poukázal na vady v procesu svého odvolání. Konkrétně Senát žalobci znemožnil vyjádřit se před zasedáním k návrhu, neboť mu zablokoval přístup do elektronického systému. Dále nevyhlásil volby nového rektora ve stanovené lhůtě a v rozporu s vnitřními předpisy pověřil řízením ČVUT třetí osobu. Jednání Senátu tak vykazuje znaky svévole, zpochybňuje samotnou podstatu akademické samosprávy a značí snahu jeho členů o nepřípustné převzetí kontroly nad institucí. Nadto vytvořil situaci (v krátkém horizontu bude univerzita řízena třemi různými osobami), která znemožňuje identifikovat osobu odpovědnou za řízení školy, tedy i případný vznik újmy.

[3] Městský soud žalobu zamítl. Uvedl, že žalobce uplatnil také námitky týkající se skutečností nastalých po vydání napadeného rozhodnutí. Těmi se městský soud odmítl věcně zabývat. Jednak proto, že ve věci není důvod pro prolomení § 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“) a dále také proto, že žalobce postrádá aktivní legitimaci k podání žaloby ve veřejném zájmu. Městský soud poté přistoupil k posouzení, zda je žalovaný pasivně legitimovanou osobou. Na základě stávající judikatury konstatoval, že žalovaný jednal jako správní orgán, přičemž rozhodoval o veřejném subjektivním právu žalobce na přístup k veřejné funkci. Na jeho pasivní legitimaci nic nemění skutečnost, že se jedná o rozhodnutí kontrasignované vládou, resp. jejím předsedou.

[4] K namítané nepřezkoumatelnosti městský soud uvedl, že nelze klást na rozhodnutí žalovaného veškeré nároky co do formálních náležitostí správního rozhodnutí. Je totiž třeba zohlednit výrazně omezené možnosti uvážení, které žalovaný má podle právní úpravy týkající se ustavování orgánů vysokoškolské samosprávy. S odkazem na judikaturu ve věci odvolání děkana městský soud dovodil, že žalovaný musí respektovat návrh Senátu na odvolání rektora jakožto projev akademické samosprávy a jeho role se omezuje na korekci excesů, k nimž by mohlo dojít. Odůvodnění rozhodnutí žalovaného tak podléhá podstatně vyšším nárokům pouze tehdy, pokud návrhu výjimečně nevyhoví. V opačném případě vystupuje do popředí naopak odůvodnění návrhu na odvolání rektora. Městský soud dále zdůraznil, že smyslem přezkoumatelnosti je to, aby se jednotlivec dozvěděl, z jakých důvodů bylo zasaženo do jeho práv a mohl se proti nim u soudu bránit. To se podle něj v posuzované věci stalo. Z odůvodněné rozhodnutí je zřejmé, že žalovaný zkontroloval základní náležitosti návrhu, zákonnost jeho procesního přijetí a ztotožnil

se s důvody návrhu, resp. neshledal důvody pro nevyhovění návrhu. Z judikatury neplyne požadavek, aby správní orgány bez námitek výslovně uváděly, která porušení v dané věci neshledaly.

[5] Městský soud neshledal ani namítané vady v procesu odvolání žalobce. Poukázal na to, že rektor nemá v tomto postupu žádnou procesní úlohu, tedy ani žádné procesní oprávnění. Samozřejmě má právo se k návrhu vyjádřit, což se také na mimořádném zasedání stalo. Vyjádří-li se ještě po přijetí návrhu, nejedná se o opravný prostředek, s nímž by se musel žalovaný vypořádat. Stejně tak právní úprava nepředepisuje, že by návrh musel být nejprve projednán vládou a následně předložen žalovanému. Pouze podmiňuje platnost jeho rozhodnutí podpisem předsedy vlády. V dotčené věci byly splněny všechny dílčí procesy, aby bylo rozhodnutí žalovaného způsobilé vyvolat právní účinky. Dodržena byla i pravidla řádného procesu na úrovni Senátu. Materiály k návrhu na odvolání žalobce byly řádně předloženy, zveřejněny, všichni aktéři měli dostatek času se s nimi seznámit a žalobci byl poskytnut dostatečný prostor k vyjádření k odvolání. Požadavek na zveřejnění materiálů předem se podle městského soudu nevztahuje na písemnou obhajobu žalobce. Tuto navíc mohl doručit jednotlivým senátorům v dostatečném předstihu dalšími komunikačními nástroji.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost. Městskému soudu vytýká, že odmítl meritorně přezkoumat postup Senátu po vydání rozhodnutí. K tomu uvádí, že usnesení Senátu o návrhu na odvolání rektora je podkladovým aktem, který je soud povinen k námitkám přezkoumat. Odmítnutím zbavil stěžovatele soudní ochrany a vytvořil pomyslnou „imunitní zónu“ pro rozhodování ve věcech akademické samosprávy. Nesouhlasí ani s tím, jak městský soud posoudil přezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného. Namítá, že se odchýlil od rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 1. 2021, č. j. 5 As 209/2020 - 49 a ze dne 30. 4. 2025, č. j. 3 As 126/2024 - 39, jakož i od rozsudku městského soudu ze dne 27. 4. 2018, č. j. 10 A 174/2016 - 143, č. 3790/2018 Sb. NSS. Tyto jsou na něj aplikovatelné, protože jde o negativní rozhodnutí vůči osobě, která má na výkon funkce legitimní očekávání. Pokud se tedy žalovaný ztotožnil s některými důvody návrhu Senátu, byl povinen v odůvodnění svého rozhodnutí výslovně uvést, z jakých podkladů a skutkových zjištění při tom vycházel a jak se vypořádal s námitkami stěžovatele proti těmto důvodům. Nestačí, že důvody byly uvedeny v podkladovém návrhu na odvolání rektora. Způsob hlasování neumožňuje poskytovat odůvodnění senátorů k jednotlivým bodům návrhu, a nelze tak určit, na základě kterých důvodů pro odvolání byl rektor nakonec odvolán. Z rozhodnutí žalovaného nelze ani zjistit, jak se vypořádal s vyjádřením stěžovatele k důvodům pro jeho odvolání. Je čistě formální a mechanicky přebírá závěry Senátu, aniž by bylo zřejmé, že se s nimi žalovaný vůbec seznámil. Pokud městský soud takové rozhodnutí aproboval, odchýlil se podle stěžovatele od judikatury týkající se přezkoumatelnosti správních rozhodnutí, včetně přijatých prezidentem. K tomu stěžovatel cituje řadu rozhodnutí. Dodává, že podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2011, č. j. 7 As 66/2010 - 119, č. 2597/2012 Sb. NSS, má soudní ochrana jednotlivce přednost před akademickou samosprávou. Městský soud proto pochybil, pokud odmítl meritorně přezkoumat zákonnost postupu Senátu s odkazem na akademickou samosprávu. Chybný je i jeho výklad práva na obhajobu. To vyplývá přímo z ústavního pořádku a nelze je vyloučit tím, že není výslovně uvedeno v předpisech ČVUT. Pokud má senát rozhodovat o odvolání rektora na základě dostatečných informací, musí mít k dispozici nejen obviňující návrh, ale i vyjádření obhajoby. Rozhodování bez možnosti seznámit se s obranou vede k předpojatému a nekvalifikovanému rozhodování. Stěžovatel se pokusil zveřejnit své vyjádření již 21. 5. 2025,

avšak přístup mu byl systémovými administrátory záměrně zablokován. Alternativní možnost zveřejnit své vyjádření včas mu pak nebyla poskytnuta. Závěrem stěžovatel poukazuje na to, že Senát na jednu stranu požadoval dodržení procesních pravidel (zveřejnění podkladů), na druhou stranu je sám flagrantně porušoval (zablokování přístupu k obhajobě). Proto navrhuje zrušit rozhodnutí městského soudu i žalovaného a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že městský soud srozumitelně odlišil nynější věc od situací řešených ve stěžovatelem citované judikatuře, kde prezident vykročil z mezí správního uvážení a rozhodl v rozporu s předloženým návrhem na základě vlastních důvodů. Role, kterou mu stěžovatel v procesu rozhodování přisuzuje, je podle něj zcela neslučitelná s principy akademické samosprávy. Prezident není vybaven znalostmi daného akademického prostředí. Jeho postavení při odvolání rektora je proto ještě omezenější než rektora při odvolání děkana. Podrobně posuzovat podloženost věcných důvodů pro odvolání rektora je z podstaty věci nemožné. Postačí proto vyloučit svévoli a šikanózní či diskriminační jednání a ověřit existenci zákonným způsobem vyjádřené vůle Senátu. Stěžovatel ostatně ani nijak nezpochybňoval důvody návrhu z hlediska jejich racionálního základu a věcnosti a nenaznačoval jejich svévolnost. Byl s nimi přitom seznámen. Městský soud ani nijak neupřednostnil akademickou samosprávu před stěžovatelovým právem na soudní ochranu. Pouze poukázal na to, že soudům nepřísluší nahrazovat úvahy samosprávných orgánů o zájmech vysoké školy úvahami vlastními. Meritorní přezkum postupu Senátu však nebyl stěžovateli odepřen. S předmětem řízení je pak zcela mimoběžné právo na obhajobu. Z judikatury plyne, že se na postup akademického senátu při jednání o návrhu na odvolání rektora neuplatní přísný standard ústavně zaručeného práva na obhajobu, s výhradou vyloučení svévole a diskriminace (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2018, č. j. 10 As 60/2018 - 45, č. 3770/2018 Sb. NSS, či ze dne 18. 2. 2021, č. j. 9 As 213/2020 - 60). Stěžovatel navíc možnosti zveřejnit svou reakci na příslušném úložišti ve lhůtě 7 dní před zasedáním ani nevyužil. Pokusil se o to v den zasedání Senátu. Porušení dotčeného ustanovení se tak ani nemůže dovolávat.

[8] Stěžovatel podal k vyjádření žalovaného repliku, v níž zdůraznil roli prezidenta jako „hlídače zákonnosti“ procesu odvolání rektora. Dále upozornil na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2025, čj. 3 As 126/2024 - 39, týkající se nutnosti odůvodnit i rozhodnutí o nejmenování funkcionáře. Poukázal i na rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 12. 11. 2025 týkající se pochybení ČVUT u miliardové zakázky na rekonstrukci stavební fakulty. Dokazuje podle něj, že jeho odvolání vedlo k reálným a vyčíslitelným škodám. Závěrem stěžovatel zopakoval své upozornění na precedenční význam rozhodnutí soudu ve věci.

[9] Osoba zúčastněná na řízení (ČVUT) se ztotožnila s vyjádřením žalovaného a připojila se k jeho argumentaci.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen. Poté posoudil důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Soud se předně zabýval námitkou, že městský soud odmítl věcný přezkum žaloby a vytvořil pomyslnou imunitní zónu pro akademickou samosprávu. Odmítnutí věcného hodnocení by totiž fakticky hraničilo s odepřením soudního přezkumu a derogací práva na spravedlivý proces. To se však v souzené věci nestalo. Městský soud výslovně nepřipustil pouze věcný přezkum skutečností, které nedopadaly do veřejných *subjektivních* práv stěžovatele, neboť zákon *actio popularis* (žalobu ve veřejném zájmu) nepřipouští, navíc se jednalo o skutečnosti nastalé po vydání napadeného rozhodnutí. Soud tak správně odmítl vykročit z mantinelů nastavených zákonem a posuzovat jednání (skutečnosti) nastalé po odvolání rektora (zejména procesy spojené s ustanovením vedení univerzity, riziko škody za pochybení v rámci těchto procesů apod.) a zabýval se věcně toliko návrhem stěžovatele ve vztahu k zásahu do jeho veřejných *subjektivních* práv. V žalobě přitom sám stěžovatel zúžil přezkum soudu na otázku (ne)přezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného a vad procedury předcházející jeho odvolání z funkce rektora. Podkladové rozhodnutí, resp. důvody pro odvolání, konkrétně nenapadl, soud tak k tomuto přezkumu nemohl přistoupit (tento přezkum neodmítl). Jde tedy o mimoběžnou námitku, která nesměřuje do jádra přezkumu městského soudu vymezeného žalobními body, ale toliko vytrhává jednu větu městského soudu z kontextu.

[13] Kasační soud, s ohledem na žalobní námitky, nejprve pojedná o postavení prezidenta jakožto správního orgánu v oblasti rozhodování zasahujícího do akademické samosprávy. Od něj se totiž odvíjí otázka míry jeho uvážení a související požadavek na rozsah odůvodnění rozhodnutí (zde o odvolání rektora).

[14] Dle § 6 odst. 1 písm. k) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách *do samosprávné působnosti veřejné vysoké školy patří zejména: ustavování akademických orgánů vysoké školy*.

[15] Dle § 7 odst. 1 písm. b) téhož zákona akademickým orgánem *veřejné vysoké školy* [je] *rektor*.

[16] Dle § 10 odst. 2 téhož zákona, *rektora jmenuje a odvolává na návrh akademického senátu veřejné vysoké školy prezident republiky. Návrh se podává prostřednictvím ministra školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministr“).*

[17] Dle § 28 odst. 2 téhož zákona *děkana jmenuje a odvolává na návrh akademického senátu fakulty rektor.*

[18] Dle důvodové zprávy k zákonu o vysokých školách (vládní návrh zákona o vysokých školách, sněmovní tisk č. 329, 2. volební období, 1996-1998, digitální repozitář Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky) není v Ústavě České republiky „*výslovně stanovena pravomoc prezidenta republiky jmenovat rektory vysokých škol, podle čl. 63 odstavce 2 Ústavy mu lze tuto pravomoc svěřit zákonem. Zachovává se současný způsob jmenování rektora veřejné vysoké školy hlavou státu, neboť se tím zdůrazňuje celostátní význam vysoké školy.*“

[19] Veřejná vysoká škola, jakou je ČVUT, požívá právo na samosprávu, které je jednou z ústavních hodnot českého právního systému (srov. nález Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. II. ÚS 3764/12). Do institucionální složky svobody vědeckého bádání dle čl. 15 odst. 2 Listiny základních práv a svobod totiž spadá typicky autonomie vysokých škol (vysokoškolská samospráva), která zahrnuje též jejich nezávislost na veřejné moci, mezi jinými v otázkách organizační struktury a samosprávy (srov. výše citovaný nález Ústavního soudu). Nejvyšším orgánem samosprávného zřízení veřejné vysoké školy je akademický senát, který rozhoduje i o ustavování akademických orgánů, tedy i rektora. Zákon samotný akt jmenování a odvolání

rektora, jakožto reprezentanta celé univerzity navenek svěřil prezidentovi republiky pro zdůraznění celostátního významu vysoké školy. Zde je patrná odlišnost od jmenování a odvolání děkana. Prezident, jakožto nečlen akademické samosprávy (stojí vně), tak bude na rozdíl od rektora, který je orgánem veřejné vysoké školy, muset dbát striktně právě na právo na akademickou samosprávu.

[20] K tomu Nejvyšší správní soud připomíná již ustálenou judikaturu k odvolání děkana, o jehož osudu (návrhu na jmenování a odvolání) taktéž rozhoduje akademický senát.

[21] V rozsudku č. j. 10 As 60/2018 - 45 vyslovil, že „*v situaci, kdy akademický senát navrhuje odvolání děkana podle § 28 odst. 2 zákona o vysokých školách, bude pravidlem, že rektor takovémuto odvolání vyhoví. Zákon totiž zjevně vychází z předpokladu, že s ohledem na rozhraničení kompetencí uvnitř fakulty bude fakultu poškozovat, pokud děkan nemá důvěru akademického senátu vlastní fakulty. Ostatně zákon ani neukládá žádné podmínky, za kterých může akademický senát návrh na odvolání děkana učinit. Jak správně uvádí krajský soud, v řízení o odvolání podle § 28 odst. 2 není potřebné zkoumat protiprávnost jednání děkana, na rozdíl od odvolání podle § 28 odst. 3, kde jsou určité protiprávnosti či jiné nepravosti vyjmenovány ve skutkové podstatě právní normy. Platí tu však zákaz svévole akademického senátu, zákaz šikanózního jednání a zákaz diskriminace.*“

[22] Rozsah soudního přezkumu odvolání děkana rektorem je pak podle výše citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu omezený. Je tomu tak proto, že „*úvaha, zda by snad odvolání děkana na návrh akademického senátu hrubě poškodilo veřejnou vysokou školu nebo dotčenou fakultu, pak přísluší plně rektorovi a není na soudní moci, jakkoliv tuto úvahu přezkoumávat, tedy krom případů svévole, nerovného rozhodování v obdobných situacích apod. Správní soudy rozhodně nemohou nahrazovat uvážení rektora uvážením vlastním. Nemohou tedy negovat úvahu rektora a říci namísto něj, že snad odvolání stěžovatele z funkce děkana hrubě poškozuje vysokou školu či dotčenou fakultu. Stejně tak nemohou správní soudy ani zjišťovat vnitřní poměry na fakultě a hodnotit legitimní zájmy jednotlivých „zájmových akademických skupin“.*“

[23] Ohledně možnosti rektora nevyhovět návrhu na odvolání děkana Nejvyšší správní soud ve shora citovaném rozsudku přiblížil, že „*pokud by snad tvrzená fakta odpovídající důvodům navrhovaného odvolání, formulovaným akademickým senátem, byla nepravdivá, měl by rektor zasáhnout a rozhodnout tak, že děkana neodvolá. Nepravdivé skutečnosti v návrhu akademického senátu se nijak zvlášť neliší od absence jakýchkoliv důvodů (odvolání založené „na ničem“, viz bod [17] shora), což samozřejmě naznačuje svévoli. (…) Soud a v zásadě ani rektor (viz však bod [18] shora) by tedy neměl posuzovat hodnocení určitých skutečností akademickým senátem, samozřejmě s výhradou samotné pravdivosti hodnocených skutečností. V opačném případě, pokud by si správní soudy nárokovaly i posuzování správnosti hodnocení celkového směřování fakulty ze strany jednotlivých orgánů vysoké školy, nepřípustně by zasahovaly do vysokoškolské samosprávy.*“

[24] V rozsudku ze dne 29. 9. 2026, č. j. 7 As 10/2026 - 144, pak Nejvyšší správní soud uvedl: „*Pokud tedy městský soud dospěl k závěru, že rozhodnutí o odvolání stěžovatele z funkce děkana ze dne 6. 2. 2025, byť samo o sobě neobsahuje odůvodnění, není nepřezkoumatelné, postupoval v souladu se stávající ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu (k tomu srov. např. rozsudek NSS ze dne 21. 5. 2008, č. j. 4 Ans 9/2007-197, č. 1717/2008 Sb. NSS, či ze dne 11. 4. 2025, č. j. 7 Ads 87/2024 - 24). V této souvislosti městský soud správně uvedl, že pokud rektor vyhoví návrhu akademického senátu, tj. neshledá žádné deficity v úvahách, důvodech či postupu akademického senátu, pak postačí, pokud je z obsahu projevu jeho vůle tento soulad zřejmý. Rektor tedy musí učinit úvahu, zda není dán některý ze zakázaných důvodů k odvolání (svévole, zneužití práva, diskriminace) a zda proces nebyl zatížen vadou. Pokud shledá, že tomu tak je, nemůže návrhu vyhovět. Pokud však existenci takových důvodů neshledá, není třeba to výslovně uvádět.*“

[25] Stejná východiska je třeba uplatnit na rozhodování prezidenta o návrhu na odvolání rektora a na otázku přezkoumatelnosti jeho rozhodnutí z hlediska kvality a kvantity odůvodnění. Prezident, jak již bylo uvedeno výše, stojí mimo akademickou samosprávu a je proto povinen důsledně respektovat její právo na autonomní utváření, jež vyplývá ze svobody vědeckého bádání. V jistém slova smyslu je role prezidenta formální, neboť meritum odvolání a jmenování je koncentrováno především v rukou akademického senátu a řízení „před ním". Zaujal-li tedy městský soud v posuzované věci restriktivní přístup, dbal na zachování nezávislosti akademické samosprávy na státu (moci výkonné).

[26] I prezident má však v procesu odvolání rektora své „správní místo". Měl by, s ohledem na práva rektora, rozhodnout o odvolání pouze tehdy, pokud celé řízení o odvolání naplnilo literu zákona. Akademický senát, byť zákon nespojuje s návrhem na odvolání žádný konkrétní důvod, totiž nesmí při řízení o odvolání postupovat svévolně, šikanózně ani diskriminačně, což bývá zpravidla zjistitelné již z podkladů předložených prezidentovi. Pojem *svévole* je v ustálené judikatuře Ústavního soudu vykládán jako extrémní nesoulad právních závěrů se skutkovými a právními zjištěními, dále nerespektování kogentní normy, výklad, který je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (např. přepjatý formalismus), či užití zákonných pojmů v jiném významu, než jaký stanoví zákon nebo obecně přijímaná právní praxe. Svévolí může být i rozhodování bez bližších kritérií či alespoň zásad odvozených z právní normy (body 36 a 37 nálezu ze dne 23. 4. 2025, sp. zn. I. ÚS 3193/24). Pro tuto poslední situaci Ústavní soud používá i blízký pojem *libovůle*. Nepřípustnou libovůlí je rozhodnutí, jemuž chybí smysluplné odůvodnění (např. bod 26 nálezu ze dne 10. 12. 2024, sp. zn. IV. ÚS 2629/23). Jde tedy o jednání, které je zpravidla na první pohled patrné. Pro odvolání rektora by se typicky jednalo o výtky, které nesouvisí s jeho postavením, úplnou absenci důvodů u návrhu na odvolání či zjevně nepravdivé výtky ve vztahu k výkonu jeho funkce.

[27] V procesu formulace důvodů pro odvolání tedy nelze akademický senát vnímat jako prvostupňový správní orgán a prezidenta jako orgán odvolací (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2011, č. j. 7 As 66/2010 - 119, č. 2597/2012 Sb. NSS). Odůvodnění návrhu na odvolání rektora ze strany akademického senátu je naopak nutné vnímat jako důvod pro jeho odvolání prezidentem, nevyvstane-li v řízení otázka, zda nebyl postup akademického senátu svévolný, šikanózní či diskriminační. Pokud tedy prezident rozhodl na základě návrhu akademického senátu o odvolání rektora, osvojil si tím důvody pro jeho odvolání a aproboval i zákonnost celé procedury, resp. neshledal v rámci řízení o odvolání žádný nedovolený důvod, pro který by měl nevyhovět návrhu. Přezkum dodržení zákonnosti pak zajišťuje v plné jurisdikci zejména správní soud v rámci přezkoumání žalobních bodů (srov. i stěžovatelem akcentovaný rozsudek městského soudu č. j. 10 A 174/2016 - 143).

[28] Právě popsaná situace se z hlediska rozsahu a kvality odůvodnění rozhodnutí prezidenta zásadně liší od té, která byla řešena v judikatuře, na niž poukazuje stěžovatel v kasační stížnosti. Jím citované rozsudky správních soudů vyžadovaly řádné odůvodnění rozhodnutí prezidenta v situaci, kdy se jednalo o jeho negativní rozhodnutí, tedy o rozhodnutí, jímž prezident neuznal důvody pro odvolání, či naopak pro jmenování, či jiný projev vůle vytvořený příslušnou většinou mimo uvážení či odbornou způsobilost prezidenta. Tento požadavek logicky vyplývá právě ze skutečnosti, že prezident v takových případech vyslovuje nesouhlas s předloženým návrhem, tudíž součástí rozhodnutí není žádné odůvodnění či alespoň úvaha spjatá s předkládaným návrhem.

[29] Postavení prezidenta v situaci, v níž může být rektor odvolán bez zákonem stanovené nutnosti uvedení konkrétních důvodů, ale toliko na základě rozhodnutí akademického senátu, je vskutku speciální (*sui generis*). Tomu pak odpovídá i míra precizace odůvodnění rozhodnutí o odvolání, a to tím spíše, pokud odvolaný rektor v rámci „odvolací procedury" ani nenaznačuje důvody, pro které by prezident neměl návrhu vyhovět.

[30] Přestože obecně postačí jako důvod pro odvolání rektora narušení důvěry mezi rektorem a akademickým orgánem, v posuzované věci obsahoval návrh na odvolání stěžovatele řadu skutečností, podle nichž vyvstalo v souvislosti s výkonem funkce rektora stěžovatelem nemálo problémů. V rámci diskuse na jednání Senátu i sám stěžovatel sdělil, že jednal s děkany a kritiku přijal. V dopise adresovaném žalovanému, předsedovi vlády a ministrovi po hlasování o svém odvolání k důvodům pro odvolání pouze uvedl, že se „*neztotožňuje s výhradami, které návrh na odvolání rektora ČVUT v Praze předloženého doc. V okřínkem obsahuje*."

[31] Na tomto místě je nutné opakovaně zdůraznit, že prezident, byť je správním orgánem *sui generis* (svého druhu), toliko střeží, v souladu se zdrženlivostí vůči akademické samosprávě, aby nedošlo ke svévoli, šikanóznímu jednání či diskriminaci ze strany akademického senátu. Sám neformuluje závěry o ztrátě důvěry rektora a dalších orgánů akademické obce (což postačuje jako důvod pro odvolání děkana; srov. body 16 až 18 rozsudku č. j. 10 As 60/2018 - 45), ani tyto nijak nekoriguje; stojí vně akademické samosprávy. Stejně jako při odvolání děkana, postupuje prezident při odvolání rektora nikoli podle části druhé správního řádu, ale jen v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů (§ 2 až § 8 správního řádu). Jde totiž o stejný proces jako v řízení o odvolání děkana, toliko s jiným vykonavatelem státní moci. Povaha, účel i chráněné hodnoty jsou v obou procesech obdobné.

[32] V řízení před městským soudem pak stěžovatel věcné důvody pro své odvolání nenapadl. Netvrdil žádné okolnosti, kterými by zpochybnil právě relevanci důvodů uvedených Senátem pro jeho odvolání. Omezil se na tvrzení o zásahu do svých procesních práv, avšak bez bližších plausibilních tvrzení právě ve vztahu k meritu věci. V žalobě tedy nezazněly konkrétní výtky stran důvodů, pro které Senát odhlasoval 39 ku 3 (dva senátoři se hlasování zdrželi) odvolání stěžovatele z funkce rektora. Právě ty jsou však podstatou zásahu do jeho veřejných subjektivních práv. Námitky porušení procesních práv v řízení, které je svou podstatou specifické a neuplatní se v něm procesy a úkony typické pro správní řád (výzvy k seznámení se s podkladovými materiály, možnost podat odvolání či i vyjádření) a které nejsou zároveň spojeny s plausibilním tvrzením o nedovoleném jednání souvisejícím s odvoláním z funkce, budou zpravidla nedůvodné. Možnost řádné procesní obrany totiž v tomto řízení spočívá v přezkumu tvrzeného šikanózního, diskriminačního či svévolného jednání akademické obce. To pak podléhá v rámci plné jurisdikce i soudnímu přezkumu. Kasační soud v této souvislosti připomíná, že porušení procesních práv musí mít vliv na výsledek řízení; nemá sloužit k pouhému prodlužování řízení (srov. nález Ústavního soudu ze dne 18. 10. 2011, sp. zn. IV. ÚS 1796/11).

[33] Krom nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného se stěžovatel v žalobě a kasační stížnosti soustředil na otázku porušení procesního práva. Zejména tvrdil, že mu Senát zablokoval přístup k možnosti zveřejnit své vyjádření k návrhu na odvolání z funkce rektora a neměl možnost vyjádřit se k návrhu na své odvolání z funkce.

[34] V obecnosti lze k této otázce uvést, že i v akademickém prostředí je nutné dbát na to, aby akademický senát měl možnost uvážit o (ne)odvolání rektora s vědomím jeho postoje k návrhu na odvolání. Obhajoba, tvorba, zpochybnění či přijetí kritiky je ostatně jednou z hodnot typických

pro akademické prostředí. V souzené věci nelze přehlížet, že před hlasováním o odvolání se stěžovatel neúspěšně pokusil zaslat Senátu své vyjádření k návrhu. Systém jeho vyjádření nepropustil do uložiště používaného pro shromáždění podkladů pro senátory. Nelze však současně odhlédnout od toho, že tak stěžovatel učinil až v den konání zasedání Senátu. Za omezení možnosti Senátu seznámit se s argumenty rektora proti odvolání (zpochybněním kritiky) dopředu si tak stěžovatel z velké části mohl sám, neboť se jej rozhodl odeslat těsně před zasedáním Senátu, a to toliko jednou cestou (měl přitom možnost odeslat podklady osobám, které jsou odpovědné za jejich rozeslání či využít jiné komunikační prostředky). Dle zápisu, jehož obsah nezpochybnil, pak stěžovatel své vyjádření Senátu přednesl před hlasováním a nebyl v rámci svého vystoupení nikterak časově omezen. Kritické myšlení a schopnost briskně reagovat na argumenty vnesené do vědeckého diskurzu či disputace, pročež uvážlivě rozhodnout o dané věci (a to včetně ponechání si prostoru pro definitivní závěry) je taktéž jednou z vlastností, která není akademickému prostředí cizí. Soud proto nemá pochybnost o tom, že hlasování o odvolání bylo činěno s plným vědomím důvodů obhajoby přednesené stěžovatelem. Předcházelo mu navíc i jednání s děkany, přičemž důvody, o které se opíral návrh na odvolání, nevyvstaly náhle a stěžovatel s nimi byl seznámen v předstihu (v diskusi před hlasováním dokonce zaznělo, že problémy byly dlouhodobé, bylo jich více než jen ty, o kterých pojednává návrh, a existuje široká shoda na odvolání stěžovatele z funkce).

[35] Právo na obhajobu je právem, ne povinností. Pokud tedy stěžovatel zvolil možnost své obhajoby až v den zasedání Senátu, nelze hovořit o tom, že bylo zasaženo do tohoto jeho práva. Ostatně před akademickou obcí nevznesl v rámci svého vystoupení stížnost na časovou tíseň obhajoby či jakýkoliv požadavek na delší čas na přípravu obhajoby. Na nedostatečný prostor k rozhodnutí o odvolání ostatně nereagoval připomínkou či jiným vytýkacím způsobem ani žádný senátor. Zákon pak nestanoví žádné pravidlo o tom, kolik času má mít Senát k seznámení se s podklady pro své rozhodování; neupravuje ani lhůty pro případné vyjádření rektora k návrhu na odvolání. Možnost efektivně hájit svá práva nebyla stěžovateli v souzené věci s ohledem na vše výše uvedené upřena, jak správně uzavřel městský soud. Z ničeho pak nevyplývalo, což je pro zákonnost rozhodnutí stěžejní, že by snad jednání předcházející odvolání stěžovatele vykazovalo, byť jen v náznaku prvky svévole, diskriminace či šikany.

[36] Městský soud proto správně uvážil o tom, že rozhodnutí žalovaného s důrazem na velmi specifické okolnosti věci a typ řízení, nebylo nepřezkoumatelné a nedošlo k zásahu do práva stěžovatele na efektivní obhajobu. Není rovněž pravdou, že by městský soud stěžovateli odepřel přezkoumání podkladového aktu. Městský soud neodmítl přezkoumat důvody pro odvolání rektora uvedené v návrhu na odvolání, nýbrž k přezkumu jednoduše neměl důvod (k formulaci žalobních bodů viz výše). Naopak, městský soud dodržel literu zákona, pokud se odmítl zabývat postupem Senátu po hlasování o odvolání stěžovatele z funkce rektora. Pro posuzovanou věc nemá relevanci tvrzený vznik škody či pochybení vedení ČVUT po odvolání stěžovatele. Jde o otázky, které nepřísluší posuzovat ani Nejvyššímu správnímu soudu, neboť nejsou spjaté s veřejnými subjektivními právy stěžovatele.

[37] Významnost rozhodnutí soudu ve věci odvolání rektora není pro soud rozhodná. V každé jednotlivé věci soud posuzuje individuální zásah do veřejných subjektivních práv.

IV. Závěr a náklady řízení

[38] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů shledal kasační stížnost nedůvodnou, a proto ji podle § 110 s. ř. s. zamítl.

[39] O nákladech řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatel neměl v řízení úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, kasační soud proto žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal. Osoba zúčastněná na řízení má podle § 60 odst. 5 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinností, které jí soud uložil. Nejvyšší správní soud osobě zúčastněné na řízení žádnou povinnost neuložil a neshledal ani žádný důvod hodný zvláštního zřetele, pro nějž by jí právo na náhradu nákladů řízení mělo být přiznáno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. listopadu 2026

L. S.

Mgr. Lenka Krupičková v. r.
předsedkyně senátu